

Nytt resultatregnskap

IASB har skiftet fokus fra «getting the numbers right» til «making the numbers understandable». Det har vært lagt ned store ressurser på å etablere robuste retningslinjer for innregning og måling de siste 15–20 årene, noe som har resultert i en rekke nye standarder.

De er nå alle på plass, og neste utfordring er å sørge for bedre kommunikasjon slik at regnskapsbrukerne kan fatte velinformerte beslutninger på grunnlag av den. IASB har derfor nå foreslått et nytt resultatregnskap.



Dr. oecon. og statsautorisert
revisor
Steinar S. Kvifte
Partner EY

IASB har ferdigstilt alle de store prosjektene, herunder de om finansielle instrumenter (IFRS 9 *Finansielle instrumenter*), inntektsføringsprosjektet (IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder*), leieavtaleprosjektet (IFRS 16 *Leieavtaler*) og sist, forsikringskontraktprosjektet (IFRS 17 *Forsikringskontrakter*). IFRS 9 og IFRS 15 trådte i kraft i 2018, IFRS 16 trådte i kraft i 2019, mens IFRS 17 trer i kraft i 2021 (ikrafttredelsestidspunkt foreslått utsatt til 2022). Ferdigstillelse av disse har på mange måter representert siste etappe på veien mot «getting the numbers right».

De senere årene har det imidlertid likevel blitt reist stadig sterkere kritikk mot regnskapene som beslutningsgrunnlag, ikke nødvendigvis fordi tallene er feilaktige, men mer fordi den relevante informasjonen om innholdet i tallene, og hva de representerer, i bare begrenset grad er tilgjengelig for brukerne av regnskapet.

I 2015 bestemte derfor IASB seg for at «making the numbers understandable» skulle være hovedprioritet fremover, og dette kommer nå til uttrykk i det såkalte «Better Communication Theme». Prosjektet har allerede ledet til en rekke endringer, herunder

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av dr. oecon., statsautorisert revisor og nordisk IFRS-leder Steinar S. Kvifte.

enkelte avgrensede justeringer i IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap*, IAS 7 *Oppstilling av kontantstrømmer* og IAS 8 *Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil*.

I tillegg er en praksisuttalelse om utøvelse av skjønn i vesentlighetsvurdering (PS2) utgitt, samt at IASB for tiden jobber med utvikling av et nytt rammeverk for fastsettelse av noteopplysningskrav (operasjonalisert ved bruk av IAS 19 *Ytelser til ansatte* og IFRS 13 *Måling til virkelig verdi*) og bearbei-

ding av praksisuttalelsen om ledelsesberetninger (PS1).

I desember 2019 sendte i tillegg IASB et forslag til ny standard om presentasjon på høring. Denne standarden vil erstatte IAS 1 og deler av IAS 7 og IAS 8. Endringsforslagene gjelder først og fremst resultatregnskapet, selv om enkelte endringer også foreslås for balansen og kontantstrømoppstillingen. Noen av endringene gjelder presentasjonen i selve resultatoppstillingen, mens andre gjelder tilleggsopplysninger om de enkelte resultatpostene.

KJØP AV REVISJONS-PORTEFØLJE

i Oslo-regionen vurderes av mellomstort revisjonsselskap.

Kontakt mob.tlf. 928 39 297



I 2015 bestemte IASB seg for at «making the numbers understandable» skulle være hovedprioritet fremover.

I stedet for å forsøke å etablere et eller flere grunnleggende presentasjonsprinsipper som styrende for endringsforslagene, har IASB i all hovedsak tatt tak i ulike problemstillinger, uten noen opplagt fellesnevner, og foreslått å løse disse med regelsetting. Det gjør at det på mange måter er vanskelig å ta stilling til forslaget til ny standard som helhet – responsen til forslaget må i stedet bli på høringsutkastets premisser, altså en vurdering av regel for regel, både fra regnskapsprodusentenes ståsted og fra brukernes perspektiv.

Om en likevel skal forsøke å karakterisere forslaget til ny standard på et mer overordnet nivå, må det være med å bemerke at de ulike endringsforslagene faller i én av to kategorier. Enten er det tale om å fjerne regnskapsprodusentenes valgmuligheter og fleksibilitet for å sikre mer sammenlignbarhet på tvers av regnskaper, eller så er det tale om å kreve mer foretaksspesifikk informasjon som forutsetter utstrakt skjønnsutøvelse fra ledelsen. Det mest interessante med denne observasjonen, er at forslaget til ny standard i all hovedsak forsøker å balansere to motsetninger, nemlig standardisering og skreddersøm. I det følgende redegjøres det for de mest sentrale forslagene i høringsutkastet.

«Seksjonering» og delsummer

I høringsutkastet er et av de mer sentrale endringsforslagene at resultatregnskapet skal «seksjoneres» på samme måte som kontantstrømoppstillingen. Det betyr en inndeling i drift, investering og finans. For hver seksjon skal det være en delsum – driftsresultat, resultat før finansiering og skatt og resultat før skatt.

IASB foreslår imidlertid, i motsetning til hva som gjelder for kontantstrømoppstillingen, at andel resultat fra «integreerte» tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet skal representere en egen seksjon, mellom drift og investering, mens andel resultat fra tilsvarende, men ikke-integrerte investeringer skal inngå i investeringsseksjonen.

Dagens praksis er i stor grad enten å inkludere resultatandeler fra egenkapitalmetodeinvesteringer i sin helhet i driftsre-

sultatet, eller i sin helhet utenfor. Enkelte skiller mellom det de omtaler som «kjerneinvesteringer», en avgrensning som ofte vil være rimelig sammenfallende med det IASB i høringsutkastet omtaler som integrerte investeringer, og andre investeringer, ved at førstnevnte inngår i driftsresultatet mens sistnevnte holdes utenfor. Å presentere resultatandel fra integrerte investeringer som en egen seksjon med driftsresultat før og etter disse i samsvar med høringsutkastet, vil representere en betydelig praksisomlegging. Oppsettet nedenfor illustrerer forslaget i høringsutkastet.

	Driftsinntekt
-	Driftskostnader
Driftsresultat	
+	Resultatandel fra integrerte egenkapitalmetodeinvesteringer
Driftsresultat og resultatandel fra integrerte egenkapitalmetodeinvesteringer	
+	Resultatandel fra uintegrerte egenkapitalmetodeinvesteringer
+	Inntekt fra investeringer
Resultat før finansiering og inntektsskatt	
+	Renteinntekt fra kontanter og kontantekvivalenter
-	Kostnader fra finansieringsaktiviteter
-	Reversering av diskontering av pensjonsforpliktelse og avsetninger
Resultat før inntektsskatt	

Innføringen av driftsresultat fremstår kanskje ikke som særlig nytt, men faktum er at det ikke er krav i gjeldende IFRS om å definere og presentere et driftsresultat. I praksis gjør imidlertid nesten alle foretak det, i hvert fall norske foretak. Det er derfor litt overraskende at IASBs egen praksisanalyse (vedlagt høringsutkastet) viste at en tredjedel av foretakene i utvalget (100 store foretak på tvers av tolv bransjer og 26 land) ikke bruker driftsresultat. Med andre ord vil dette forslaget, dersom det blir vedtatt, få betydning for en rekke foretak.

Når IASB foreslår å innføre et krav om driftsresultat, er det først og fremst for å standardisere begrepet og sikre sammenlignbarhet på tvers av foretak. IASB vurderte også å innføre EBITDA («Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization») som et definert delresultat, men valgte å ikke gjøre det. EBITDA er vanlig å bruke i en rekke bransjer og i en rekke land, herunder i Norge, men IASB konstaterte at innholdet i delresultatet varierer mye, og sjeldent er i tråd med definisjonen representert ved betegnelsen EBITDA (for eksempel holdes normalt også andre finansieringsposter enn renter utenfor).

Drift defineres i utgangspunktet som en restpost – altså inntekter og kostnader som ikke er investering eller finans. Restposten korrigeres deretter ved at inntekter og kostnader som i natur er investering eller finans, men som inngår i foretakets «sentrale virksomhetsaktivitet», også anses som drift.

Det fremkommer videre av høringsutkastet at IASB ikke anser reversering av diskonteringseffekten på ulike avsetninger, som for eksempel pensjon, som finansiering. IASB foreslår likevel at slike effekter presenteres i finansseksjonen.

Lokalisering og disaggregering

I høringsutkastet foreslår IASB å innarbeide i standarden en formålsbeskrivelse for regnskapsoppstillingene og noter. Regnskapsoppstillingene skal gi en strukturert og sammenlignbar oppsummering av foretakets eiendeler, gjeld, egenkapital, inntekter og kostnader, mens notene skal inneholde utfyllende informasjon som gjør postene i regnskapsoppstillingene forståelige og annen informasjon som er nødvendig for å sikre at regnskapet, representerer et nyttig beslutningsgrunnlag for brukerne.

Forslaget forutsetter at regnskapsprodusentene, med disse formålsbeskrivelsene, enklere vil klare å definere om informasjonen skal presenteres i regnskapsoppstillingene eller opplyses om i

noter. IASB presiserer i høringsutkastet at forskjellen mellom regnskapsoppstillingene og notene ofte er aggregeringsnivået – altså at noteinformasjonen ofte gir mer detaljer om informasjon som kun kommer til uttrykk i regnskapsoppstillingene i et mer aggregert format.

Videre foreslår høringsutkastet at aggregering og disaggregering av informasjon skal skje basert på like og ulike karaktertrekk. For eksempel kan det være aktuelt å aggregere poster som måles basert på samme måleattributt (for eksempel kost eller virkelig verdi), mens aggregering av poster som måles basert på ulike måleattributter, i mange tilfeller ikke vil være forsvarlig.

Det presiseres i høringsutkastet at for mye aggregering kan medføre at regnskapsbrukerne misforstår informasjonen, men også at for mye disaggregering kan ha samme type effekt. Dette fordi detaljrikdommen kan gjøre det vanskelig å trekke ut den essensielle informasjonen. Det er derfor viktig at regnskapsprodusenter gjør nøye avveininger når de tar stilling til aggregeringsnivå.

Kostnadsanalyse

Gjeldende standard krever at kostnader skal presenteres i regnskapsoppstillingen, enten basert på deres funksjon eller deres art. Dersom kostnadsanalysen i resultatregnskapet er basert på funksjon, skal arten opplyses om i note. I praksis aksepteres en blanding av funksjons- og artsanalyse i regnskapsoppstillingen, så fremt artsanalysen er fullstendig, dersom informasjonen i resultatoppstillingen og noter kombineres.

IASBs praksisundersøkelse viste at praksis er veldig varierende. Funksjonsanalyse er det vanligste, blandingsanalyse nest vanligst og artsoppstilling er minst vanlig. Selv om artsoppstilling er minst vanlig, bruker likevel 20 % av foretakene i utvalget denne analyseformen.

I høringsutkastet foreslår IASB å videreføre dagens krav, men med tre endringer: 1) Siden høringsutkastet forutsetter seksjonering, avgrenses kravet til kostnadsanalyse til driftskostnader. 2) Blandet kostnadsanalyse i regnskapsoppstillingen forbyr – enten gjennomføres en fullstendig funksjonsanalyse eller så gjennomføres en fullstendig artsanalyse i resultatoppstillingen. 3) Dersom det brukes funksjonsanalyse i resultatoppstillingen, skal artsanalysen gis i én note, og ikke spres mellom ulike noter.

Uvanlige poster

I høringsutkastet foreslås innføring av et krav til å gi opplysninger om såkalte «uvanlige» poster. Uvanlige poster defineres som poster med begrenset predikasjonsverdi fordi det er rimelig å forvente at tilsvarende eller like poster ikke vil oppstå før etter «flere fremtidige rapporteringsperioder». Tilsvarende eller like poster er de som er like med hensyn til art og beløp.

Formålet med forslaget er å besvare en stadig større utglidning av gjeldende praksis. I mange bransjer og i mange land er det vanlig at regnskapsprodusenter definerer ulike poster, som for eksempel nedskrivninger eller restrukturingsavsetninger, som «spesielle», «gjentakende», «eksepsjonelle» eller «uvanlige», og enkelte foretak presenterer slike poster i en egen kolonne. Problemet med dette er at hvert enkelt foretak definerer selv hva de anser som spesielt, gjentakende, eksepsjonelt eller uvanlig, og sammenlignbarheten blir således ofte betydelig redusert, både over tid og mellom foretak.

Det som likevel har overrasket enkelte, er at IASB velger å kreve informasjonen om uvanlige poster i regnskapet. Et alternativ, for å oppnå det samme, ville vært å stille minimumskrav dersom et foretak valgte å opplyse om uvanlige poster, men uten å kreve denne opplysningen.

I IASBs praksisundersøkelse var det i overkant av 50 % som ikke opplyste om uvanlige poster i regnskapet. Det

betyr at forslaget vil medføre at et flertall må innføre en regnskapsstørrelse som tidligere ikke har vært i bruk.

Kombinasjonen av uvanlige poster og forbudet mot blandet kostnadsanalyse, innebærer at presentasjon av uvanlige poster i resultatoppstillingen i mange tilfeller ikke kan gjøres.

Ledelsesdefinerte resultatmål

Høringsutkastet foreslår at foretak skal opplyse om ledelsesdefinerte resultatmål i en note til regnskapet. Ledelsesdefinerte resultatmål er definert som resultatmål som publiseres utenfor regnskapet og som representerer summer eller delsummer.

En av årsakene til at IASB har begrenset seg til summer og delsummer, er blant annet at praksisundersøkelsen viste at slike resultatmål var desidert mest brukt i praksis. Den samme praksisundersøkelsen viste at de vanligste justeringene var for restruktureringskostnader og gevinst og tap ved avhendelse av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Andre vanlige justeringer, i henhold til den samme undersøkelsen, var av- og nedskrivning av immaterielle eiendeler, oppkjøpskostnader, virkelig verdi-justeringer på finansielle instrumenter, nedskrivning av varige driftsmidler, kostnader til juridisk bistand og aksjebasert avlønning.

I høringsutkastet fremkommer en rekke krav til noteopplysninger om disse resultatmålene, som definisjon, begrunnelse for bruken, og avstemming mot nærmeste sum eller delsum i resultatregnskapet.

Høringsutkastet forbyr ikke presentasjon av ledelsesdefinerte resultatmål i resultatoppstillingen, men som for uvanlige poster vil presentasjon av disse målene begrenses av forbudet mot blandet kostnadsanalyse.

IASB foreslår å forby kolonneformatet omtalt tidlig i artikkelen. Dette formatet er lite brukt i Norge, men i andre land, som for eksempel i Storbritannia, er det høyst vanlig.

Måten ledelsesdefinerte resultatmål er avgrenset på, gjør at alternative resultatmål (APMer) som gjelder andre størrelser enn summer/delsummer og/eller som ikke publiseres utenfor regnskapet, ikke omfattes av forslaget til tilleggsopplysninger. Om det betyr at slike APMer ikke er tillatt å bruke i regnskapet, eller om det betyr at de kan brukes uten nærmere spesifiserte begrensninger og opplysningskrav, er uklart.

Kontantstrømoppstillingen

Forslaget innebærer at driftsresultatet alltid skal være utgangspunktet i den indirekte metoden. Dette er en endring fra dagens praksis der årsresultat før og etter og skatt er de to vanligste startpunktene for kontantstrømanalysen.

I høringsutkastet foreslår IASB å fjerne gjeldende prinsippvalg for klassifisering av kontantstrømmer fra rente- og utbyttetransaksjoner. Rente- og utbyttebetalinger skal klassifiseres som finansiering, mens mottatte renter og utbytter er å anse som kontantstrømmer fra investering.

Kontantstrømmer fra investeringer i både integrerte og ikke-integrerte tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter skal klassifiseres som investering, selv om det kun er resultatandeler fra ikke-integrerte investeringer som presenteres i investeringsseksjonen i resultatregnskapet.

For foretak som har finansieringsaktivitet som hovedvirksomhet, som for eksempel banker, foreslås egne klassifiseringsregler.

Avsluttende kommentarer

Det er ingen tvil om at IASBs forslag til ny standard om presentasjon og tilleggsopplysninger vil kunne få store konsekvenser for regnskapspraksis. I det ovenstående har en del av hovedtrekkene i forslaget blitt oppsummert, men i tillegg er det en rekke andre avgrensede forslag som kan påvirke foretakenes resultatoppstilling og tilleggsopplysninger betydelig, som ikke er kommen-

tert. Alle berørte parter, herunder regnskapsprodusenter, revisorer, og ikke minst brukere – som investorer, banker, analytikere og andre – bør derfor sette seg grundig inn i utkastet og benytte sjansen til å melde tilbake eventuelle innspill og forslag til IASB innen høringsfristen, 30. juni 2020.

Det som kanskje er det mest kontroversielle på et overordnet plan, i tillegg til at IASB helt tydelig strammer inn på selskapenes fleksibilitet og mulighet til å organisere regnskapene sine etter eget skjønn og preferanser, er forslaget om å innarbeide ikke-IFRS-informasjon i IFRS-regnskap. For mange er nok dette en høyst uønsket utvikling, men på den andre siden er den neppe uventet. Kritikken mot regnskapenes nytteverdi kombinert med fremveksten av alternativ ledelsesrapportering og betydningen av denne, tilsier at IASB er åpne for endringer i sitt eget «virkeområde» – noe som bekreftes av dette høringsutkastet.